

sledici defloracije, nakon provedene bračne noći — određivao je i odnos nove porodice prema njoj i članovima njene porodice. Ukoliko bi izostao ovaj dokaz, devojka je mogla biti vraćena, tučena ili prihvatana sa prezirom, a njeni roditelji predmet podsmeha (manifestovanog najčešće služenjem hladne zabiberene rakije ili ovog istog pića u probušenoj čaši). Međutim, i pored navedenih shvatanja o devojačkoj nevinosti, svodenje supružnika nije se uvek obavljalo u prvoj bračnoj noći. Naime, u tradiciji srpskog naroda postojao je i običaj o odlaganju svodenja, odnosno o pravilu uzdržavanja mladenaca od bračnih odnosa neposredno nakon venčanja.

Videvši u ovom običaju način zavaravanja zlih bića, odnosno zlih demona, autori ovih tumačenja Tihomir Đorđević i Edmund Šnevajs, čini se, previše su istakli sasvim hipotetičku njegovu formalno-religijsku komponentu. Ovaj prigovor je utoliko osnovaniji ukoliko u kontekstu osnovnih teorijskih postulata obreda prelaza navedeni običaj pokušamo da sagledamo kao ritualni odnos prema dominantnoj vremenskoj granici. Naime, analogno kućnom pragu kao prostornoj granici, noć zamladu u novoj zajednici predstavlja statusnu vremensku granicu. Noć, zapravo, odvajanja dan u kome je ritualni subjekt bila devojka od dana u kome će postati udata žena. Iako je ritualom venčanja nominalno postala član porodice, mlada će to stvarno postati tek nakon čina svodenja. Budući da bi ovaj čin trebalo da se dogodi u prvoj bračnoj noći, on se nastoji izbeći upravo zbog značenja noći kao vremenske granice u kojoj kulminira i mladina statusna neodređenost. Naravno, noć kao vremenski prag se ne može izbeći, preskočiti, ali se ulazjenje u novi dan i novi status može učiniti tako što se neće izvršiti svodenje mladenaca, dakle, upravo ono što je i najkarakterističnije za prvu bračnu noć. Ritual se i u ovom slučaju pokazuje kao način prelaznja statusne granice i prevazi- laženje neizvesnosti i opasnosti, koje uvek prate ovaj proces.

Novi status ritualnog subjekta podrazumevao je u novoj zajednici i prihvatanje određenih radnih obaveza. U njih je mlada uvodena već prvog jutra. Pre nego zahvati i donese vodu, ona će izvor darivati. Istog jutra ona će metlom počistiti kuću. Pometeno dubre svekrva će zatim baciti u vodu, da bi sa dolaskom mlade sve krenulo nabolje.

Uvođenje mlade u novu porodičnu zajednicu i njen prelaz iz statusa devojke u status udate žene odvija se kroz čitav niz navedenih ritualnih postupaka. Kako ovaj proces započinje ritualom prosidbe, znatno pre oficijelnog početka obreda, on se i ne zasniva poslednjim agregacijskim radnjama. Primer postupnog prelaznja mlade u novi status predstavlja i običaj ubrađivanja, stavljanja konde, odnosno kape smiljevac koju je mlada nosila 40 dana posle venčanja i koja je simbolički označavala njen prelaz u novi status. Posebno oglavlje, koje je posle svadbe zamjenjivao nevestinjski venac ili kapu, označavalo je i novi socijalni status žene. Udajom i prelaskom u muževljevu zajednicu ona je dobijala i novu društvenu ulogu i mesto u novoj sredini. Oblik roga, koji je imalo novo oglavlje udate žene, dovodi se u vezu prvenstveno sa elementom plodnosti. Prisustvo ovog elementa na oglavlju, kojim se mlada uvodi u novu zajednicu, predstavlja način magijskog iniciranja i uticanja na njenu plodnost, od koje zavisi neophodno podmlađivanje zajednice. Zato je i usvajanje i nošenje ove kape, kako ističe Jelena Arandelović-Lazić, vezano najpre za ženu prirodnu funkciju rađanja, koja se prilikom stupanja u brak ovim putem nastoji ojačati i potencirati.

Uvođenje i prihvatanje mlade u novoj zajednici podrazumeva i uspostavljanje srodničkih relacija sa članovima njene dotadašnje porodice. Međusobne posete, koje imaju nešto zvaničniji, ali ne i previše ritualan ton, potvrđuju te nove srodničke odnose, koji bi trebalo da zažive u uobičajenom svakodnevnom životu članova dveju zblizenih zajednica.

pekinška noć

jelena rančić

HANDZOU

Otići ću u raj
preko belih hrizantema
Ušetaću lagano u drvorede i bašte
A predveče
Otploviću na lotosovom listu
U plavetnilo zaborava
A onda jednog dana doći će mi u san miris Tvoje
i tišina
I zelena kola
Kroz prozore na kamenim breskvama
Mesec će milovati jezero
Kao da na vodi ispisuje Tvoje ime — Han-Dzou

SAMOČA

Okovana duša
Pružam mršave ruke iz mraka
Dva bela nesrećna pruta
Žele da dohvate mesec
Prelepo lice nečije
Ne da mi da pobegnem
Samoča me guši
Nestajem

VOŽNJA BICIKLOM

Zaboravi na sve i na svakoga
I kreni putem romantika
Kroz tunel zeleni
I pusti neka ti kaplju na lice
Suze žalosnih vrba
Ponesi kofer maleni
Pun želja i snova iz prošlosti
Otvori ga i pusti
Neka lete želje
Na krilima nebeskog labuda
I neka se snovi izgube
U pesmi svilenog zrikavca
Neka te svuda prate i greju
Vedri kineski osmesi
Duva istočni vetar
Rukama dotičeš zvezde
Vreme je stalo za tebe
Tišina
Miriše jesen
zemlja čudnom toplinom zrači
polako se uvlači
Krađe ti srce štapićima od žada
i odnosi zauvek
pekinška noć

kopija

martin prebudila

BOJIMO SE

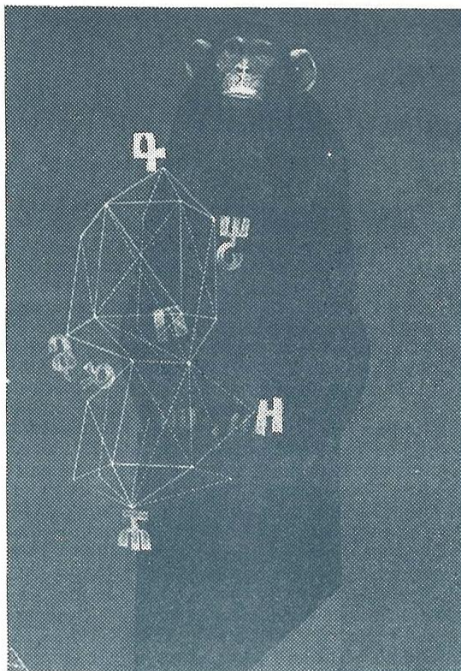
Još uvek mi
nije jasno
o čemu se u stvari radi

milioni pevaju
kosmičku himnu

boje se
da neće doživeti
sutrašnji dan
da bi otišli na posao

boje se
da će umreti
u obliku kopija

treba se boriti
samo onoga
što će ostati posle nas

NEUSPELE POSETE

Posećuju me
bez najave

pričaju mi
o beloj logici

a meni u grlu
počinju da rastu nokti

POETSKA ONANIJA PRED JUTRO

Već je i ponoć prošla
a ja još uvek
preturam
po rečniku stranih reči
hteo bih objasniti samome sebi
zašto sam nesrećan
neumorno tražim reč
»vazelin«
kako bih i ja već jednom
ušao u istoriju
bez većih poteškoća

REVOLUCIONARNA PESMA

Javite mojoj majci
da sam herojski pao

pod sto

neka dode da me sahrani

NA STRAŽI NAŠE LJUBAVI

Sviće novi dan
dok ti mirno spavaš
ja ga ponovo
svojom budnošću sačekujem
i tebi ga poklanjam

ovde
gde je mladost od mladosti mlade
umivam čelo jutarnjom rosom
čistije dišem
i čistiji je moj pogled
čak i zamišljene granice
postaju nestvarne
a ti
daleka poznata žena
postaješ mi sve bliže i bliže

čini mi se
da bi i ovde mogli biti srećni

Sarajevo puno mene
a ja prepun njegove ljubavne tišine.

Sa slovačkog autor